

ONASSIS CULTURE

ONASSIS CULTURE

2021-2022

Θα 'θελα μα πόσο θα 'θελα ναι θα 'θελα αμέσως τώρα τώρα θέλω *

Θέλουμε / ναι, θέλουμε τα αυτονόητα που δεν είναι δεδομένα.

Θέλουμε να ξεφοβηθούμε, να αναπνεύσουμε, να ξεχαστούμε κι ας ξεχάσουμε κάτι –δεν πειράζει– δεν χρειάζεται άλλη τιμωρία για να καταλάβουμε τα σημαντικά της ζωής.

Θέλουμε μια υπόσχεση ευτυχίας που δεν έρχεται αλλά είναι ωραίο να την περιμένεις σαν να φτάνει.

Θέλουμε αυτή την ελαφρότητα που τελικά χωράει σε μία φράση και λέει «ωραία περάσαμε χθες», «εσένα σου άρεσε η παράσταση;», «πάλι ήπιαμε πολύ», «τι γέλιο κάναμε», στην Αθήνα, και όπου θέλουμε, σε αμμόλοφους και σκαλωσιές

όχι όπως παλιά

καμία νοσταλγία.

Όπως αξίζει να ζούμε τώρα: ελεύθερα.

Αφροδίτη Παναγιωτάκου

Διευθύντρια Πολιτισμού του Ιδρύματος Ωνάση

*Στίχος από το ποίημα της Μάτσης Χατζηλαζάρου, «Αντίστροφη αφιέρωση»

Μήπως είμαστε τελικά όλοι ήρωες; Και πώς αξίζει να ζούμε; Σε μια χρονιά που χρειαζόμαστε την ελπίδα, τη χαρά αλλά και τη σκέψη όσο ποτέ, ο πολιτισμός στο Ίδρυμα Ωνάση κατακλύζει τις σκηνές της Στέγης, ενεργοποιεί νέους χώρους στην πόλη και στον ψηφιακό κόσμο, για να μιλήσει για όλους εμάς: τους νέους ανθρώπους, τα νέα σύμβολα, τα πρόσωπα που μας υπερβαίνουν αλλά μπορεί να είμαστε και εμείς την ίδια στιγμή, την επαφή μας με τον εαυτό μας και με τους άλλους, με τα δικαιώματά μας, με τη φύση, ελπίζοντας πως η τέχνη αλλάζει νοοτροπίες και οι νέες νοοτροπίες τον κόσμο.

Μύθοι

Από τον υπέρτατο μύθο του «θεού» που θυσιάζεται για τον άνθρωπο (*Προμηθέας* σε σκηνοθεσία Νίκου Καραθάνου) έως τον σύγχρονο Προμηθέα που αναζητά τον χαμένο παράδεισο (*Φράνκενσταϊν* σε κείμενο και σκηνοθεσία Λένας Κιτσοπούλου). Από τις ανθρώπινες ρωγμές που κάνουν τις ψυχές μας να θροϊζουν (*Γυάλινος Κόσμος* σε σκηνοθεσία Ίβο βαν Χόβε με πρωταγωνίστρια την Ιζαμπέλ Ιπέρ) έως το ταξίδι μας προς μια πηγή φωτός (*Εγκάρσιος προσανατολισμός* του Δημήτρη Παπαϊωάννου). Από μυθικούς καλλιτέχνες που άφησαν το στίγμα τους, όπως ο Άντι Γουόρχολ (*Andy* στην πρώτη θεατρική σκηνοθεσία του μοναδικού Αμερικανού κινηματογραφιστή Γκας Βαν Σαντ), ο «Έλληνας Ροντέν» (*Χαλεπάς* από την Αργυρώ Χιώτη), οι πρωτοπόροι Ιάννης Ξενάκης (*Xenakis Alive*), Γιάννης Χρήστου (*Once to be realized* σε σκηνοθεσία Μιχαήλ Μαρμαρινού), Γιώργος Απέργης (*Αποκρυπτογραφώντας το σύμπαν του*) έως τους καθημερινούς ήρωες. Ο Αφροαμερικανός Πολ Ρόμπσον που αγωνίστηκε κατά του

ρατσισμού (*End Credits*, 2012-ongoing από τον βραβευμένο με Όσκαρ σκηνοθέτη και εικαστικό Στιβ Μακούιν), οι άνθρωποι που παλεύουν ενάντια στην προκατάληψη για τον HIV (*I'm Positive*) ή μας μιλούν για την εύθραυστη πραγματικότητα της εφηβείας (ντοκιμαντέρ *Girlhood* της Βάνια Τέρνερ και της Μαρίας Σιδηροπούλου), για τις αφανείς ηρωίδες που καθαρίζουν τις πόλεις του κόσμου (ντοκιμαντέρ *Καθαρές Πόλεις* σε σκηνοθεσία Μαρίνας Δανέζη, Κώστα Μάνδουλα, Κωνσταντίνου Χατζηνικολάου και Χρήστου Σαρρή) και για τα σημαντικά κοινωνικά ζητήματα της εποχής και του τόπου (σειρά συζητήσεων *Society Uncensored*). Ο άνθρωπος που προσδοκά δικαιοσύνη, αναδεικνύεται μέσα από παραγωγές που αποκαλύπτουν την πολυετή ιστορία φόνων στη Μεσόγειο (*The sea between my soul*, ένα ροκ μιούζικαλ από τον Ραέντ Γιασίν με τη φωνή του Άλαν Μπίσοπ), οι άνθρωποι που ξεσκεπάζουν κυβερνήσεις και τις πρακτικές καταστολής τους μέσα από τον χιπ χοπ χορό (νέα χορογραφία του Βραζιλιάνου Μπρούνο Μπελτράου και της ομάδας του). Οι άνθρωποι που έχουν ιστορικά περιθωριοποιηθεί, βγαίνουν στο φως στην 7η Μπιενάλε της Αθήνας ECLIPSE, σε συνεργασία με το Onassis Culture, ενώ παιδιά από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, προερχόμενα από κάθε γειτονιά της Αθήνας, με καταγωγή από οποιαδήποτε χώρα του κόσμου, κάνουν προπονήσεις και εργαστήρια στην ακαδημία που οραματίστηκαν οι αδελφοί Αντετοκούνμπο (Antetokounbros Academy).

Πόθοι

Ο άνθρωπος και οι ανάγκες, οι επιθυμίες και οι φόβοι του αποτυπώνονται στις παραγωγές διαφόρων τεχνών. Η επιθυμία να σκιαγραφήσουμε την ιστορία ενός μέλλοντος στο *Gener8ion*, όπου σέρφερ, αντάρτες, αλλά και η Σαρλίζ Θερόν συναντιούνται στην ποπ, πολυμεσική εγκατάσταση του Ρομαίν Γαβράς. Η επιθυμία να χορεύουμε το εδώ και τώρα, το άλλοτε και το πάντοτε (Onassis New Choreographers Festival 9). Η ανάγκη για εμφύχωση (τηλεφωνικές *Ποιητικές Συνομιλίες* με «συνταγογράφηση» ποίησης), η ανάγκη να αφήσουμε το σημάδι μας στον κόσμο (*Stones and Bones* από τους RootlessRoot), η ανάγκη να αναμετρηθούμε με τον εαυτό μας (*Moby Dick* του Δημήτρη Παπαδημητρίου σε σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα), η ανάγκη να γλεντήσουμε είτε με κλαρίνα, ή με ηλεκτρονική μουσική και ηχογραφήσεις πεδίου (*ENA ENA* του Θανάση Δεληγιάννη).

Πόλεις

Ο άνθρωπος και οι πόλεις που χτίζει, αυτές που ζει αλλά και αυτές που ονειρεύεται, εμπνέουν μια σειρά δράσεων και παραγωγών του Ιδρύματος Ωνάση. Ένα νέο σύμπλεγμα δημιουργείται στο αστικό κέντρο της Αθήνας, ο χώρος της Στοάς Ματάλα στην Πατησίων, με στόχο να λειτουργήσει ως καταλύτης για πολιτιστικές και κοινωνικές ζυμώσεις. Κοντά εκεί, το Πεδίο του Άρεως, που το Ίδρυμα Ωνάση θα επιστρέψει με νέες δράσεις τον Μάιο του 2022, μετά το You and AI festival. Παράλληλα, εδώ και έναν χρόνο, το Ίδρυμα Ωνάση μεταμόρφωσε το πρώην εργοστάσιο πλαστικών της εταιρίας KOCH σε έναν απρόσμενο χώρο για καλλιτεχνικό πειραματισμό και εξερεύνηση. Οι πρώτοι «κάτοικοι» του Onassis Renti (Λεγάκη 7Α) έδωσαν ήδη ζωή στον χώρο, γεμίζοντας με φως μια αχαρτογράφητη περιοχή του Ρέντη, ανάμεσα σε εργατικές πολυκατοικίες, χωματόδρομους και μάντρες υλικών. Στην περιοχή της Πλάκας, στην οδό Φρυνίχου 16Α, το Onassis AiR είναι κάτι περισσότερο από ένα καλλιτεχνικό πρόγραμμα έρευνας και φιλοξενίας. Είναι ένας χώρος που καλεί τους καλλιτέχνες να επανεξετάσουν την πρακτική τους, να πάρουν χρόνο και να σκεφτούν έξω από τις καθιερωμένες προσδοκίες της συνεχούς καλλιτεχνικής παραγωγής, δημιουργώντας το σπίτι μιας συνεχώς αναπτυσσόμενης και μεταβαλλόμενης καλλιτεχνικής κοινότητας. Μέσα στο 2022 ένας χώρος στο κέντρο της Αθήνας, αφιερωμένος στον Κ. Π. Καβάφη, θα συγκεντρώνει όλα τα τεκμήρια και τα αντικείμενα

του Αρχείου Καβάφη. Το πρόγραμμα OnAthens του Ιδρύματος Ωνάση, με μια σειρά από δημόσιες παρεμβάσεις και έργα σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών, συνεχίζει και επεκτείνεται για να αλλάξει την καθημερινή εμπειρία της πόλης. Στο Αθηναϊκό Θέατρο στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου, εκεί όπου ήταν η «Μάντρα» του Αττίκ, γινόμαστε μάρτυρες μιας εκ βαθέων ερωτικής εξομολόγησης σε κοινή θέα (*Έργο για Έναν Άνθρωπο Μονάχα* – Μέρος Πρώτο του εικαστικού Ιώκο Ιωάννη Κοτίδη). Ερειπωμένες μονοκατοικίες αποκτούν δεύτερη ζωή με μια ξεχωριστή εικαστική εγκατάσταση: την ανασύσταση ενός τοίχου από μια κατεδαφισμένη κατοικία στο Παγκράτι μέσα στη Στέγη (*Βρυάξιδος 11 και Ασπασίας: Η άγνωστη όψη* της Ρένας Παπασπύρου). Ένα ντοκιμαντέρ έρχεται να φωτίσει την ιστορία της αθηναϊκής πολυκατοικίας (*Χτίστες, Νοικοκυρές και η Οικοδόμηση της Σύγχρονης Αθήνας* σε σκηνοθεσία των Τάσου Λάγγη και Γιάννη Γαϊτανίδη). Η ζωή στις μητροπόλεις ξεδιπλώνεται μέσα από μια συζήτηση της αντισυμβατικής Νεοϋορκέζας συγγραφέως και κριτικού Φραν Λέμποβιτς με τη Διευθύντρια Πολιτισμού του Ιδρύματος Ωνάση, Αφροδίτη Παναγιωτάκου.

Φύση

Ο άνθρωπος και η φύση, το κλιματικό μας αποτύπωμα και η ύπαρξή μας μέσα σε ένα αβέβαιο περιβάλλον έρχονται στο επίκεντρο. Οι ριζικές παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον και οι διατροφικές μας συνήθειες συγκροτούν μια αγροτική σάτιρα με τη μορφή περφόρμανς-ομιλίας (*Bladder Diplomacy* από τον διακεκριμένο εικαστικό από τη Βηρυτό, Ζιάντ Αντάρ). Ο πλανήτης που χάνεται κάτω από τα σκουπίδια (στο πανκ περιβαλλοντολογικό ορατόριο *Παράδεισος* από την ανερχόμενη σκηνοθέτρια Κατερίνα Γιαννοπούλου). Χορεύοντας όπως ένας παγετώνας, ηλικίας 10.000 ετών, που μπορεί να κινείται τόσο αργά και να μη συλλαμβάνεται από τις ανθρώπινες αισθήσεις αλλά επηρεάζει τα πάντα (*Larsen C* από τον διεθνή Έλληνα Χρήστο Παπαδόπουλο). Μια έκθεση που διερευνά την ποιητική και τις πολιτικές, την αισθητική και τις τεχνολογίες του περιβάλλοντός μας, από το έδαφος έως τον ουρανό, από τον αέρα έως την ατμόσφαιρα (*Weather Engines*). Ένα φεστιβάλ που αναρωτιέται πώς επανασχεδιάζουμε τον κόσμο μας, ώστε να μπορέσουμε να έχουμε περιβαλλοντική δικαιοσύνη, να παράγουμε και να χρησιμοποιούμε βιώσιμες τεχνολογίες στους τομείς του design, της μόδας, της επιχειρηματικότητας και του ψηφιακού πολιτισμού (*Circular Cultures*).

Έξω

Τα καθιερωμένα μουσικά φεστιβάλ της Στέγης επανέρχονται: Tectonics Athens, Μια Γέφυρα Μουσικής πάνω από τη Συγγρού vol. 7, Borderline '22, Big Bang 6. Συνεχίζοντας την αποστολή της για εξωστρέφεια και σύνδεση με σημαντικούς φορείς του εξωτερικού, η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση εξάγει τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό στον κόσμο. Πάνω από 60 παραγωγές έχουν ήδη παρουσιαστεί σε σημαντικούς πολιτιστικούς οργανισμούς και φεστιβάλ τα τελευταία χρόνια, υφαίνοντας δημιουργικούς ιστούς με την παγκόσμια πολιτιστική σκηνή. Φέτος, το πρόγραμμα Εξωστρέφεια ταξιδεύει από τις Βρυξέλλες έως τη Μαδρίτη, από τη Φλωρεντία έως τη Λιουμπλιάνα, από το Παρίσι έως την Μπρατισλάβα και σε πολλούς ακόμη προορισμούς. Παράλληλα, η Στέγη συμμετέχει ενεργά σε διεθνή δίκτυα ανταλλαγής ιδεών και καλλιτεχνικών πρακτικών, ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα και την καινοτομία στον χώρο του πολιτισμού και δίνοντας ευκαιρίες για δράση σε επαγγελματίες των τεχνών και στο κοινό. Με ευρωπαϊκά προγράμματα στα όρια τέχνης, επιστήμης και τεχνολογίας (S+T+ARTS Regional Centers: Repairing the Present), τέχνης και επιστήμης (Studiopia), χορού και αναπηρίας (Europe Beyond Access), χορού και τρίτης ηλικίας (Dance On, Pass On, Dream On International Lab), χορού και επαγγελματικής ανάπτυξης (Grand Luxe), μουσικής (Sounds Now), μουσικής και ηχητικής τέχνης (Transmissions), μουσικής για παιδιά (Big Bang

Festival), μουσικής για εφήβους (Pass the Mic!), αρχιτεκτονικής, ηχητικής τέχνης, πολιτιστικής κληρονομιάς και εικαστικών (Αλεξάνδρεια: [Επταν]ενεργοποιώντας τα αστικά κοινά).

Εκτός από την Ευρώπη, ο πολιτισμός συνεχίζει να απασχολεί το Ίδρυμα Ωνάση και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Στο Onassis New York λειτουργεί το ONX Studio, ένας νέος χώρος για καλλιτέχνες που ασχολούνται με την εκτεταμένη πραγματικότητα (XR), όπου μπορούν να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν τα έργα τους. Ξεκίνησε το φθινόπωρο του 2020 ως κοινή πρωτοβουλία μεταξύ του Onassis USA και του NEW INC του New Museum. Φιλοξενεί δώδεκα καλλιτέχνες και παραγωγούς των οποίων η πρακτική σχετίζεται με τη μεικτή πραγματικότητα (MR), με σκοπό, στη διάρκεια ενός χρόνου, να αναπτύξουν σημαντικά έργα δημόσιου ενδιαφέροντος. Στη Δυτική Ακτή, ο Εκτελεστικός Διευθυντής του Onassis LA (OLA), Paul Holdengräber, μπορεί μέχρι πρότινος να συνομιλούσε με μερικούς από τους διασημότερους ανθρώπους στον κόσμο στο LIVE from the NYPL για λογαριασμό της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης, όμως τώρα αναλαμβάνει να συνεχίσει τις απρόσμενες συναντήσεις για το Ίδρυμα Ωνάση στο Λος Άντζελες, μειώνοντας ολοένα και περισσότερο την απόσταση του Λος Άντζελες από τον υπόλοιπο κόσμο.

Ψηφιακό σύμπαν

Το Ίδρυμα Ωνάση, κατά τη διάρκεια του lockdown, δημιούργησε νέο περιεχόμενο ανταποκρινόμενο στις συνθήκες. Το νέο αυτό περιεχόμενο συνεχίζει να εμπλουτίζεται και να αποτελεί μία ακόμη «σκηνή». Το Onassis Channel στο YouTube είναι πλέον ένας τόπος συνάντησης ανθρώπων και ιδεών, παραγωγών και συζητήσεων, που διευρύνεται και εξελίσσεται διαρκώς, αγκαλιάζοντας το ψηφιακό μέλλον. Το Movement Radio, ο διαδικτυακός ραδιοφωνικός σταθμός της Στέγης υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση των DETACH (Voltnoi & Quietempo), καταγράφει, διαδίδει και ενώνει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, μέσα από καθημερινές ζωντανές εκπομπές. Τα Onassis Podcasts πυροδοτούν συζητήσεις και αμφισβητούν στερεότυπα με αληθινές ιστορίες σημαντικών ανθρώπων από τις ημέρες της καραντίνας στο *The Quarantine Tapes*, με μυθικά πλάσματα στο *Live From Mount Olympus*, με νέους που δίνουν συμβουλές σε νέους στο *Sex Education*, με φωτεινά μυαλά στο *Onassis Encounters*, αλλά και με συζητήσεις για κρίσιμα και επίκαιρα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα στο *Society Uncensored*. Καθώς το ψηφιακό σύμπαν αναπτύσσεται ταχύτατα, το Ίδρυμα Ωνάση κατηγοριάζει στο Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο Ιδρύματος Ευγενίδου μαζί με την 7η Μπιενάλε της Αθήνας, το Berliner Festspiele και προτείνουν μια σειρά από δράσεις, προβολές 360° ταινιών και συνθέσεις καλλιτεχνών της ψηφιακής εποχής στο *The New Infinity Athens*. Το Ίδρυμα Ωνάση επενδύει διαχρονικά στο ελληνικό σινεμά και γίνεται ενεργό κομμάτι της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Από τον Βασίλη Κεκάτο στον Πάνο Κούτρα και από τον Γιάννη Οικονομίδη στην Εύη Καλογηροπούλου, από την Κωνσταντίνα Κοτζαμάνη έως τη Ζακλίν Λέντζου, το Onassis Cinema στηρίζει καταξιωμένους δημιουργούς και νέα ταλέντα.

Πώς αξίζει τελικά να ζούμε; Με μύθους και με πόθους, στις πόλεις μας και στη φύση, έξω, στο παρόν και στο μέλλον – συντονισμένοι και με το ψηφιακό «εδώ και τώρα» των καιρών μας. Το Onassis Culture, τόσο στη Στέγη και σε άλλους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους στην Αθήνα, όσο και σε όλο τον κόσμο, παρουσιάζει τις φωνές που πρέπει να ακουστούν σε μια περίοδο που η τέχνη μάς παρηγορεί, μας ανακουφίζει και μας θυμίζει πως όλοι εμείς μπορεί να είμαστε τα αποτελέσματα της ιστορίας, αλλά την ίδια στιγμή γράφουμε την ιστορία.